

Андрій Гуменюк

аспірант ЛРІДУ НАДУ при Президентові України

ТУРИСТИЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ – СУЧАСНИЙ СТАН

У статті досліджено проблеми організації та розвитку туристичної сфери України, Збільшення ролі туризму в житті суспільства супроводжується загостренням конкуренції в галузі, тому виникає об'єктивна необхідність цілеспрямованого впливу на процеси розвитку туристичної сфери, тобто впровадження «туристичної політики». Саме від її ефективності залежить перетворення туризму на дієвий чинник соціально-економічного розвитку, просування національної культури та формування привабливості країни.

Розкрито організаційно-правовий механізм розробки та реалізації державної туристичної політики. Визначено, що туристична політика формується і реалізується здебільшого центральними органами державної влади, які формують загальні, тобто інституційні, правові, економічні умови розвитку туристичної діяльності в країні.

На основі проведеного аналізу виявлено, що туристична політика може бути спрямована як на розвиток окремих регіонів, видів туризму, так і на туристичні потреби населення, реалізуватися через систему державного управління, застосовуючи різні методи та інструменти впливу.

Туристична політика держави є складною системою методів і заходів впливу держави на розвиток туристичної сфери, що керується адміністративно-правовими, фінансово-економічними та соціально-психологічними методами впливу і реалізується через відповідні державні та недержавні інститути. Перспективи наступних досліджень пов'язані з опрацюванням основних принципів, пріоритетів та механізмів розвитку туристичної сфери України, у тому числі з обґрунтуванням умов та напрямків ефективної співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування та приватного сектору щодо розвитку туризму та використання об'єктів туристичної інфраструктури. Правову базу діяльності туристичної галузі закладено Законом України «Про туризм», який є основоположним законодавчим актом, що визначає загальні правові, організаційні, виховні та соціально-економічні засади реалізації державної політики в галузі туризму, всебічно регламентує туристичну діяльність в Україні, створює умови для стимулювання ділової активності суб'єктів туристичного підприємництва, забезпечує оптимальний рівень державного регулювання процесу розвитку вітчизняного туризму.

Визначено, що основними напрямками державного регулювання являється розвиток теорії державного регулювання сферою туризму і розробкою методичних положень і рекомендацій, які забезпечують досягнення цілей державного регулювання.

Ключові слова: державне управління, державна туристична політика, туризм, туристична сфера, державне регулювання, організаційно-правовий механізм, права база, туристична індустрія.

Andrii Gumenyuk

TRAVEL POLICY OF THE STATE - THE CURRENT STATE OF

Background. One of the major achievements of recent years is the realization that tourism - is not only the field of recreation and entertainment, but also a factor in job creation, rising living standards, recruitment of state and local budgets, development of social and industrial infrastructure, enhance culture and folk crafts.

The article is a scientific theoretical foundation of institutional and legal framework of tourism policy in Ukraine.

The object of study – the process of state regulation of the tourism industry at regional level. The subject of study is a regulating and organizational mechanisms improving the efficiency of state regulation of the tourism industry at regional level. The article studied the problem of organization and development of the tourism sector in Ukraine. Increasing the role of tourism in the life of society is accompanied by increased competition in the industry, so there is an objective need for purposeful influence on the processes of tourism development, that is, the implementation of «tourism policy». It is on its effectiveness depends on the transformation of tourism into an effective factor in socio-economic development, promotion of national culture and the formation of the country's attractiveness. Therefore, the study of nature of tourism policy, determining methods of implementation, the main trends and priorities of the domestic and international markets, evaluation of effectiveness is scientifically important practical task. Revealed the legal mechanism for the development and implementation of the state tourism policy. Determined, that the travel policy is formed and implemented mostly by central government authorities, which form the common, that is, the institutional, legal and economic conditions for the development of tourism in the country.

Based on our review, revealed that the travel policy may be aimed at the development of individual regions, types of tourism, and on the tourist needs of the population, which is being implemented through a system of governance, using various methods and instruments of influence.

Travel policy of the state is a complex system of methods and activities of state influence on the development of the tourism sector, which is guided by administrative and legal, financial, economic and socio-psychological methods of influence and implemented through appropriate public and private institutions. Prospects for further research related to the processing of basic principles, priorities and mechanisms of development of tourism industry of Ukraine, including the justification for the conditions and areas of effective cooperation of public authorities, local governments and the private sector concerning the development of tourism and the use of tourist facilities.

Target setting of state tourism policy is closely related to the geographical, economic and social conditions of the country development, as well as the degree of development of tourism. It should be borne in mind that the system of tourism has its overall strategic goal - is the restoration and development of spiritual and physical strength of tourists. In its turn it consists of separate sub aims of different functional orientation – socio-economic, social, and economic

The legal framework for the tourism industry laid the Law of Ukraine «About Tourism». It is a fundamental piece of legislation that sets out the general legal, organizational, educational and socio-economic bases of state policy in the tourism industry, comprehensively regulates tourist activities in Ukraine, creates conditions to stimulate business activity of tourist businesses, provides an optimum level of state regulation of the development process of domestic tourism.

Determined that the main directions of state regulation is the development of the theory of state regulation of tourism and the development of methodological regulations and guidelines that ensure the achievement of the objectives of government regulation.

Thus, the development of tourism at the regional level in the region caused by existing tourism resources, infrastructure, environment monitoring area, economic development, financial viability and overall image.

Keywords: public administration, public policy travel, tourism, tourist industry, government regulation, organizational and legal framework, the legal framework, the tourism industry.

Андрей Гуменюк

ТУРИСТИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА ГОСУДАРСТВА – СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ

В статье изучены проблемы организации и развития туристической сферы Украины. Увеличение роли туризма в жизни общества сопровождается обострением конкуренции в отрасли, поэтому возникает объективная необходимость целенаправленного влияния на процессы развития туристической сферы, то есть внедрение «туристической политики». Именно от ее эффективности зависит превращение туризма в действенный фактор социально-экономического развития, продвижения национальной культуры и формирования привлекательности страны. Раскрыт организационно-правовой механизм разработки и реализации государственной туристической политики. Определено, что туристическая политика формируется и реализуется в большинстве центральными органами государственной власти, которые формируют общие, то есть институциональные, правовые, экономические условия развития туристической деятельности в стране.

На основе проведенного анализа выявлено, что туристическая политика может быть направлена как на развитие отдельных регионов, видов туризма, так и на туристические нужды населения реализовываться через систему государственного управления, применяя различные методы и инструменты влияния.

Туристическая политика государства является сложной системой методов и мероприятий влияния государства на развитие туристической сферы, которая руководствуется административно-правовыми, финансово-экономическими и социально-психологическими методами влияния и реализуется через соответствующие государственные и негосударственные институты. Перспективы последующих исследований связаны с обработкой основных принципов, приоритетов и механизмов развития туристической сферы Украины, в том числе с обоснованием условий и направлений эффективного сотрудничества органов государственной власти, местного самоуправления и частного сектора касательно развития туризма и использования объектов туристической инфраструктуры.

Правовую базу деятельности туристической отрасли заложено Законом Украины «Про туризм». Он является основополагающим законодательным актом, который определяет общие правовые, организационные, воспитательные и социально-экономические основы реализации государственной политики в отрасли туризма, всесторонне регламентирует туристическую деятельность в Украине, создает условия для стимулирования деловой активности субъектов туристического предпринимательства, обеспечивает оптимальный уровень государственного регулирования процесса развития отечественного туризма.

Определено, что основными направлениями государственного регулирования являются развитие теории государственного регулирования сферы туризма и разработка методических положений и рекомендаций, которые обеспечивают достижение целей государственного регулирования.

Ключевые слова: государственное управление, государственная туристическая политика, туризм, туристическая сфера, государственное регулирование, организационно-правовой механизм, правовая база, туристическая индустрия.

Одним з найважливіших досягнень останніх років є усвідомлення того, що туризм – це не тільки сфера відпочинку і розваг, а ще й чинник створення робочих місць, зростання рівня життя населення, поповнення державного та місцевого бюджетів, розвитку соціальної та виробничої інфраструктури, активізації культури та народних промислів.

Метою статті є науково-теоретичне обґрунтування організаційно-правових засад реалізації туристичної політики в Україні.

Об'єкт дослідження – процес державного регулювання індустрії туризму на регіональному рівні.

Предметом дослідження є регламентуючий та організаційний механізми підвищення ефективності державного регулювання індустрії туризму на регіональному рівні.

При збільшенні ролі туризму в житті суспільства загострюється конкуренція в галузі, тому виникає об'єктивна необхідність цілеспрямованого впливу на процеси розвитку туристичної сфери, тобто впровадження «туристичної політики». Саме від її ефективності залежить перетворення туризму на дієвий чинник соціально-економічного розвитку, просування національної культури та формування привабливості країни. Зважаючи на це, дослідження сутності туристичної політики держави, визначення методів її реалізації, основних тенденцій та пріоритетів розвитку на внутрішньому та міжнародному ринках, оцінка ефективності є актуальним науково-практичним завданням.

На проблеми організації та розвитку туристичної сфери України неодноразово звертали увагу у своїх працях вітчизняні науковці. Серед найбільш автори-

тетних дослідників варто назвати праці М. Борушак, А. Голікова, В. Євдокименка, О. Любіцевої, М. Мальської, В. Федорченка та ін.

Значний внесок у науку становлять праці, присвячені проблемам державного управління туристичною галуззю. Це публікації М. Біль, В. Бирковича, Є. Козловського, О. Музиченко-Козловської та ін.

Зокрема, в Хартії туризму, прийнятій Генеральною асамблеєю Всесвітньої туристичної організації (далі ЮНВТО) у 1985 р., відзначається, що «держави мають розробляти і проводити політику, спрямовану на забезпечення гармонійного розвитку внутрішнього і міжнародного туризму» [18]. Варто зазначити, що міжнародне співтовариство закликає національні уряди розглядати туристичну політику не тільки як галузевий інтерес, а й як важливий інструмент для розробки ключових стратегій, пов'язаних з зайнятістю, регіональним розвитком, скороченням бідності, конкурентоспроможністю та сталістю.

Варто сказати, що держава є основним, але не єдиним суб'єктом реалізації туристичної політики. Остання здійснюється також органами місцевого самоврядування, громадськими і професійними організаціями, підприємницькими структурами. Проте, саме держава відіграє ключову роль у визначенні основних пріоритетів та створенні рамкових умов розвитку туристичної сфери країни.

Науковці дають багато визначень туристичної політики держави, проте незважаючи на їхню схожість, між ними існують деякі відмінності, що пов'язані з різним розумінням суб'єктів, об'єктів та цільових установок державної туристичної політики.

В Законі України «Про туризм» [17] вказується, що визначення основних напрямів державної політики в галузі туризму належить до повноважень Верховної Ради. Відповідно, управління та забезпечення реалізації державної політики в галузі туризму належить до компетенції Кабінету Міністрів України, центрального органу виконавчої влади в галузі туризму, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевого самоврядування в галузі туризму.

Значно складнішою є проблема визначення об'єктів державної туристичної політики, адже не лише ті підприємства, які створюють турпродукт, можуть належати до об'єктів державної туристичної політики, оскільки об'єктом будь-якого управління є те, на що спрямована управлінська дія суб'єкта управління. Зважаючи на це, об'єктом туристичної політики держави виступає увесь спектр соціально-економічних процесів, що стосуються туристичного комплексу країни. Отже, туристична політика може бути спрямована на як на розвиток окремих регіонів, видів туризму, так і на туристичні потреби населення.

Вибір об'єкта туристичної політики та її цільових установок залежить від рівнів її реалізації. В ідеалі, процес реалізації туристичної політики має розвиватися від загального до часткового, так, щоб загальні рівні забезпечували допомогу в напрацюванні часткових рішень і заходів.

На думку В. Герасименко, державна туристична політика – це система методів, впливів і заходів соціально-економічного, правового, зовнішньополітичного, культурного й іншого характеру, яка здійснюється парламентами, урядами, державними і приватними

організаціями, асоціаціями і закладами, що відповідають за туристичну діяльність, з метою регулювання і координації туристичної галузі, створення умов для розвитку туризму [4; с. 52].

За словами З. Горбильової, туристична політика – це система норм, правил та заходів, які застосовуються парламентами, урядами, державними та приватними організаціями, асоціаціями і закладами, що відповідають за туристичну діяльність, з метою її регулювання та координації, створення сприятливих умов для її розвитку [5; с. 86].

Свою чергою, Д. Решетников дає таке визначення: туристська політика – цілеспрямована діяльність державних, суспільних і приватних структур з розробки і реалізації методів, механізмів та інструментів впливу правового, економічного, соціального та іншого характеру з метою забезпечення сталого ефективного розвитку туристського комплексу, задоволення внутрішнього та зовнішнього попиту на туристські послуги і товари при раціональному використанні наявного туристського потенціалу [9; с. 86–94].

Туристична політика держави знаходить своє втілення в концепціях і цільових програмах розвитку туризму, визначенні шляхів їх реалізації. Вона має створювати підґрунтя для здійснення регіональної туристичної політики.

Регіональна туристична політика спирається на національну туристичну політику і відображається в регіональних програмах розвитку туризму, які створюються з урахуванням специфічних умов і завдань розвитку конкретних територій.

Цільові установки державної туристичної політики тісно пов'язані з географічними, економічними та соціальними умовами розвитку країни, а також зі ступенем розвитку сфери туризму. При цьому слід враховувати, що система туризму має свою загальну стратегічну мету – це відновлення і розвиток духовних і фізичних сил туристів. Своєю чергою, вона складається з окремих підцілей різного функціонального спрямування – соціально-економічних, соціальних і економічних [11].

Державна туристична політика реалізується через систему державного управління, застосовуючи різні методи та інструменти впливу. Можна виділити три групи методів, які відрізняються за засобами впливу: 1) адміністративно-правові; 2) фінансово-економічні; 3) соціально-психологічні.

До адміністративно-правових методів належить нормативно-правове регулювання, стандартизація, сертифікація, ліцензування, контроль за охороною навколишнього природного середовища та історико-культурної спадщини, митне регулювання, міжрегіональне і міжнародне співробітництво [2; с. 6].

Фінансово-економічні методи державного регулювання є найбільш поширеними. Їх застосування спонукає суб'єктів ринку, з одного боку, діяти в необхідному для суспільства напрямку, а з іншого – дає можливість суб'єктам ринку зберегти право на вільний вибір своєї поведінки. До фінансово-економічних методів державного регулювання сферою туризму належить фінансово-кредитне, податкове, митне, бюджетне, валютне, цінове регулювання та державні замовлення і закупівлі [2; с. 13].

До соціально-психологічних методів належать інноваційне регулювання, освітня і кадрова підготовка, со-

ціальне і етносоціальне регулювання та інформаційне регулювання. Саме ця група методів стимулює безпосереднє споживання туристичного продукту [2; с. 16].

Ефективність туристичної політики, як зазначає О. Любіцева, відображається в «характері туристичного процесу і позначається місцем, яке займає в ньому національний туристичний ринок, та прибутковістю індустрії туризму, її прямим та опосередкованим внеском в національну економіку» [8; 154]. Під державним управлінням туристичною галуззю слід розуміти вид діяльності держави, що передбачає цілеспрямований вплив на галузь чи окремі її складові через дієвий механізм державного управління з метою досягнення визначених стратегічних завдань.

Аналізуючи наукову літературу, можна зробити висновки, що туристична політика формується і реалізується здебільшого центральними органами державної влади, які формують загальні, тобто інституційні, правові, економічні умови розвитку туристичної діяльності в країні.

Таким чином, державне управління туристичною галуззю повинне спрямовуватись не лише на досягнення позитивного ефекту від реалізації функцій туризму та усунення можливих загроз від впливу в галузі, а й на оцінку рівня впливу галузі, на оцінку рівня впливу відповідних чинників зовнішнього середовища, які в сукупній своїй дії повинні створювати сприятливі умови для розвитку туризму на відповідній території.

Державне регулювання в сфері туризму може здійснюватися шляхом впливу на розширення туристичного ринку і здійснення відповідної соціальної політики.

Туризм в Україні вважається галуззю економіки, яка відіграє важливу роль в соціально-економічному розвитку, що визначає участь держави у впливі на дану сферу. Проте, спеціалісти одночасно відзначають, що багатий туристичний потенціал країни використовується неефективно і туристична діяльність не приносить того результату, який можна було очікувати і який планувався від реалізації в останнє десятиліття державних та регіональних програм розвитку туризму. До таких програм можна віднести «Державну цільову соціальну програму розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011–2022 роках» [12].

Звичайно, що реалізація цих програм дає позитивний імпульс розвитку туризму, але існує недостатня державна підтримка туризму в галузі економіки.

Необхідність посилення впливу держави на сферу туризму в теперішній час обумовлена також загостренням конкурентної боротьби як на міжнародному, так і на внутрішньому ринку туристичних послуг. При цьому внутрішня конкуренція буде загострюватися між суб'єктами країни, які мають в якості пріоритетних одні й ті ж види туризму.

Основними напрямками державного регулювання, на мій погляд, являється розвиток теорії державного регулювання сферою туризму і розробкою методичних положень і рекомендацій, які забезпечують досягнення цілей державного регулювання.

Існують різні підходи до визначення сутності державного регулювання.

Наприклад, «Державне регулювання туризму заключається в розробці і прийнятті основоположних правил організації і розвитку туристичного бізнесу

в країні» [6; с. 56]. Водночас в одному з економічних словників регулювання трактується як «функція управління, яка забезпечує функціонування управлінських процесів в рамках заданих параметрів» [10; с. 146].

Поряд з органом виконуючої влади в сфері туризму система державного регулювання являється суб'єктом регулювання, який включає об'єкти і засоби регулювання. Практичний вплив держави на сферу туризму здійснюється через механізм державного регулювання. Основними елементами цього механізму являються суб'єкти регулювання – органи державної влади (законодавча і виконавча), об'єкти регулювання, а також форми, методи і засоби регулювання. Регулювання направлене як на об'єкти внутрішнього середовища, так і на об'єкти зовнішнього середовища [7, с. 89].

Залежно від конкретної ситуації, яка склалася в туристичному регіоні, треба визначити пріоритетні об'єкти і здійснити їх першочергове регулювання в найбільш важливих формах і найбільш дієвими методами.

Для цих цілей розробляється методика визначення пріоритетних напрямків регулювання туризму, яка в загальному вигляді повинна включати наступні заходи і дії: визначити проблемні об'єкти регулювання; визначити потреби в засобах, які необхідні для покращення ситуації; вибрати дієві форми регулювання; вибрати методи і засоби регулювання; врегулювати вплив на проблемні об'єкти; контролювати діяльність проведеного регулювання.

Вплив на об'єкти зовнішнього середовища здійснюється з використанням невеликого числа методів, проте саме за його результатами формуються туристичні потоки в регіон. Головною метою регулювання об'єктів зовнішнього середовища являється стимулювання населення (потенційних туристів) у відвідуванні свого регіону [1; с. 23].

Для цього в регіоні проводяться виставки і презентації туристичних продуктів, які розробляються за кордонами свого регіону, а також рекламні тури, представники недержавних організацій сфери туризму, керівники і спеціалісти органів влади зарубіжних країн. Розроблена рекламна продукція повинна розповсюджуватися через представництва українських організацій за кордоном, а також обладнати рекламні стенди з інформацією в місцях великого потоку людей, наприклад, аеропорти, залізничні станції та ін.

Загалом розвиток теорії державного регулювання туризму і розробка методичних положень з його організації і здійснення є дуже важливим чинником у наданні позитивного впливу на туристичну діяльність як в Україні, так і в її суб'єктах.

Прийняття у 2010 році Податкового кодексу України [14;112] має позитивно відобразитись на туристичній діяльності, адже у новій редакції статті 207 «Порядок оподаткування туристичних послуг» без змін залишається база оподаткування. Чітке визначення туристичного оператора як платника ПДВ створює умови для належного справляння податку. Але удосконалення потребує механізм справляння туристичного збору, який відраховується з усіх прибулих у місцевість, незважаючи на кількість часу перебування. Неточно відображено суть туристичного збору, адже його мають сплачувати саме туристи – ті, особи, які знаходяться у межах цієї місцевості більше, ніж 24 години [15]. Для підвищення

ефективності та усунення недоліків функціонування туристичної галузі в Україні 8 квітня 2011 року створено єдиний державний орган регулювання туристичної діяльності та здійснення державної політики у галузі туризму [16]. Таким органом є Державне агентство України з туризму та курортів (Держтуризмкурорт України), яке є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем'єр-міністра України – Міністра інфраструктури України, входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері туризму та курортів [14]. Результатом роботи Держтуризмкурорту України стало впорядкування діяльності туристичних підприємств, збільшення інформаційної та рекламної продукції про туристичні спроможності України на міжнародному ринку, покращення нормативно-правової бази туризму, підготовка нових трудових кадрів та підвищення кваліфікації працюючих у галузі туризму, зростання відрахувань у бюджети всіх рівнів.

На базі державної туристичної політики місцеві органи влади та управління з туризму обласних державних адміністрацій визначають регіональні цілі, яких можна досягти, враховуючи місцевий потенціал туристичної галузі. Відповідно до цих цілей місцеві органи влади створюють програми розвитку туризму, у яких ставляться конкретні завдання. Така програма розвитку туризму на регіональному рівні може включати наступні положення:

- прозоре адміністративно-правове управління туристично-рекреаційною сферою;
- створення сприятливих економіко-правових та організаційних умов для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій до туристичної галузі;
- утвердження образу місцевості як регіону туристичного значення;
- проведення інформаційно-рекламної роботи щодо популяризації та пропаганди туристичного потенціалу регіону на світові туристичні ринки;
- створення конкурентоспроможного туристичного продукту регіону;
- створення єдиної інформаційно-туристичної інфраструктури;
- удосконалення системи контролю за роботою туроператорів та гідів-перекладачів, що працюють на території регіону;
- сприяння розвитку перспективних форм туризму (зелений туризм, активні види відпочинку) з урахуванням необхідності забезпечення ефективного природокористування та охорони навколишнього середовища;
- впровадження світових стандартів у систему туристичного знакування автомобільних шляхів та шляхів активного туризму;
- впровадження стандартизації закладів проживання у відповідності до світових норм;
- забезпечення організаційних заходів та технічних вимог до безпеки туристів;
- модернізація існуючої матеріально-технічної бази туризму та санаторно-курортної сфери, створення нових рекреаційно-туристичних об'єктів міжнародного стандарту;
- забезпечення раціонального й ефективного використання природних рекреаційних, історико-

ко-культурних ресурсів, відновлення архітектурних та етнічних пам'яток;

- активізація міжнародної співпраці у сфері туризму і рекреації;
- підвищення якості та розширення асортименту туристично-рекреаційних послуг;
- створення умов для забезпечення галузі кваліфікованими кадрами;
- налагодження міжгалузевого та міжнародного партнерства;
- налагодження стосунків між владою та підприємцями бізнесу, підвищення авторитету обласної влади в регіоні та за його межами [3, с. 10–12].

При досягненні результатів у регіоні очікується:

- збільшення кількості об'єктів туристичного призначення (засобів розміщення туристів, об'єктів для дозвілля, інфраструктури);
- зростання кількості туристів, які відвідують регіон;
- збільшення загального часу перебування туристів у регіоні;
- зростання доходів від розвитку туризму в регіоні;
- покращення стану матеріально-технічної бази та інфраструктури туризму в регіонах;
- покращення якості сервісу в туристичних підприємствах та засобах розміщення туристів;
- збільшення кількості робочих місць, особливо у депресивних районах;
- покращення якості довкілля.

Управління розвитком туристичної галузі в регіоні повинно делегуватись з центру до регіонів та забезпечувати самостійність місцевим галузевим органам управління, надати їм господарські функції розвитку регіонів, які до цього виконували центральні органи влади. Варто надавати більше повноважень галузевим управлінням місцевих органів державної влади, у тому числі в індустрії туризму, адже саме вони, враховуючи місцеві особливості діяльності у певній галузі, спроможні усувати недоліки у планах та спрямовувати зусилля у сфері діяльності регіону, які визнані державою пріоритетними. Завданнями регіональної політики в туристичній сфері є прогнозування кількості туристичних потоків у регіон, координація туристичної діяльності в регіоні, достатнє рекламне та інформаційне забезпечення туристичного ринку регіону тощо. У процесі контролювання державними органами діяльності туристичних підприємств та інших суб'єктів туристичного ринку регіону здійснюється регулювання природокористування у туризмі; підготовка висококваліфікованих кадрів для туристичних підприємств та засобів розміщення туристів; розвиток туристичної інфраструктури, сфери розваг, забезпечення екологічно збалансованого розвитку регіону. Останнє завдання можна успішно вирішити завдяки розвитку дуже популярного у світі зеленого туризму, тим більше, що для його організування в Україні є всі умови.

Розвиток туризму на регіональному рівні зумовлений наявними у регіоні туристичними ресурсами, інфраструктурою, екологічним станом території, розвитком економіки, фінансовими спроможностями та загальним іміджем.

Отже, туристична політика держави є складною системою методів і заходів впливу держави на роз-

виток туристичної сфери, що керується адміністративно-правовими, фінансово-економічними та соціально-психологічними методами впливу і реалізується через відповідні державні та недержавні інститути. Перспективи наступних досліджень пов'язані з опрацюванням основних принципів, пріоритетів та механізмів розвитку туристичної сфери України, у тому числі з обґрунтуванням умов та напрямків ефективної співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування та приватного сектору щодо розвитку туризму та використання об'єктів туристичної інфраструктури.

Література.

1. Барзыкин Ю. А. Текущие вопросы формирования принципов государственного регулирования туристской деятельности // Национальный туристский журнал. Туристские фирмы. – 2004. – Вып. 34 (2).
2. Бедрак Н. О. Адміністративно-правове регулювання туристичною галуззю: автореферат, канд. наук з держ. управління / Н. О. Бедрак. – К. : Київський національний університет внутрішніх справ, 2010. – 6 с.
3. Близнюк А. М. Координація дій на обласному рівні місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері туризму та суб'єктів підприємництва / А. М. Близнюк, Н. Й. Коніщева, Л. І. Давиденко // Вісник ДІТБ. – 2005. – № 9. – 8–15 с.
4. Герасименко В. Г. Основы туристского бизнеса / В. Г. Герасименко. – Одесса : Черноморье, 1997. – 160 с.
5. Горбылева З. М. Экономика туризма: учеб.-практ. пособие / З. М. Горбылева. – Минск : БГЭУ, 2007. – 167 с.
6. Каурова А. Д. Организация сферы туризма: Учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – СПб. : «Издательский дом Герда», – 2005. – 320 с.
7. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посіб. / В. Ф. Кифяк. – Чернівці: Зелена Буковина. – 312 с.
8. Любіцева О. О. Методика розробки турів: Навчальний посібник. – К. : Альтерпрес, 2003, 104 с.
9. Решетников Д. Г. Приоритетные направления туристской политики по оптимизации факторов конкурентоспособности туристского комплекса Белоруси / Д. Г. Решетников / Белорус. журнал междунар. Права и междунар. отношений. – 2003. – № 1. – 86–94 с.
10. Коротаєва Ю. В. Тези доповідей учасників ХІХ Міжнародної наукової конференції студентів і молодих учених / Ю. В. Коротаєва. – Т. 1 – Запоріжжя, 2011 р. – 343 с.
11. Державна цільова програма розвитку туризму і курортів на 2011–2015 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vuppi.at.ua/publ/zakonodavcha_baza_shhodo_invalidiv/vidpochinok_invalidiv/koncepcija_derzhavnoji_cilovoji_programi_rozvitku_turizmu_v_ukrajini_na_2011_2015r_r/23-1-0-164.
12. Концепція державної цільової програми розвитку туризму в Україні на 2011–2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuppi.at.ua/>.
13. Податковий кодекс України // Відомості Верховної ради України, 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – 112 с. (зі змінами за Законом України №3741 -VI від 20.09.2011 р.).
14. Положення про Державне агентство України з туризму та курортів // Затверджено Указом Президен-

та України від 8 квітня 2011 року №444. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mtu.gov.ua>.

15. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.

16. Закон України «Про адміністративні послуги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.

17. Закон України. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 13, ст. 180).

18. Указ Президента України «Про стратегію державної кадрової політики на 2012–2016 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.